

Alþingi
Erindi nr. P 132/2096
komudagur 8.5.2006

Ágætu nefndarmenn í félagsmálanefnd Alþingis,

Þær fréttir bárust inn á aðalfund Hlutverks - Samtaka um vinnu og verkþjálfun 4. - 5. maí 2006 að fram væri komið á Alþingi frumvarp um vinnumarkaðsaðgerðir.

Niðurstöður nefndar þeirrar sem þetta frumvarp byggir á voru kynntar samtökunum í októbermánuði af aðstoðarmanni félagsmálaráðherra og forstjóra Vinnumálastofnunar. Á þeim fundi kom fram ánægja með að loks ætti að stíga það skref að Vinnumálastofnun ætti að þjóna öllum Íslendingum hvað varðar þjálfun og stuðning í atvinnumálum. Ekki ætti lengur að búa við það ástand að fatlaðir einstaklingar eigi ekki aðgang að almennum vinnumarkaðsaðgerðum.

Hlutverk og forverar samtakanna hafa í langan tíma barist fyrir því að sú kerfisbundna aðgreining sem ríkt hefur verði afnumin. Við viljum eitt samfélag fyrir alla og í því ljósi eiga vinnustaðir og sértækar stofnanir og vinnumarkaðsaðgerðir fyrir fatlað fólk að heyra undir Vinnumálastofnun Íslands eins og fyrir aðra Íslendinga.

Þessi skoðun hefur einnig komið skýrt fram í tillögum nefndar um Atvinnumál fatlaðra sem skilaði tillögum til félagsmálaráðherra 1995 og í tillögum nefndar um starfskjör fatlaðra sem að stóðu allir aðilar vinnumarkaðarins, hagsmunasamtaka fatlaðra, félagsmálaráðuneytisins og fjármálaráðuneytisins árið 1999.

Í niðurstöðum ráðgjafahóps um atvinnumál fatlaðra sem starfaði til undirbúnings þeirri stefnumótun í málefnum fatlaðra sem nú er á lokastigi á vegum félagsmálaráðuneytisins er sama tillaga einnig sett fram sem grundvallarforsenda fyrir þjónustu við fatlaðra hvað varðar atvinnumál.

Á aðalfundi Hlutverks var undirrituð sameiginleg yfirlýsing Hlutverks og Alþýðusambands Íslands um kjör og réttindi fatlaðra á vinnustöðum fatlaðra. (Yfirlýsingin fylgir hér með). Grundvöllur þessarar yfirlýsingar er m.a. það viðhorf að atvinnumál fatlaðra séu atvinnumál en ekki félagsmál sem halda á aðgreinum frá atvinnumálum annarra.

Rétt er einnig að vekja athygli á að í nýrri málaskrá Öryrkjabandalags Íslands, Landssamtakanna Þroskahjálpar og Landssambands eldri borgara en þar er þess krafist að yfirstjórn atvinnumála fyrir alla þ.m.t. fatlað fólk, verði hjá Vinnumálastofnun félagsmálaráðuneytisins.

Hlutverk hvetur nefndarmenn í félagsmálanefnd Alþingis að nota það tækifæri sem nú býðst að tryggja að með samþykkt nýs frumvarps um vinnumarkaðsmál að atvinnumál allra Íslendinga verði á sömu hendi.

Við látum það ekki gerast baráttulaust að atvinnumál fatlaðra einstaklinga verði áfram aðgreind frá atvinnumálum annarra Íslendinga. Slíkt er í algerrri andstöðu við fyrirkomulagið annarsstaðar og ekki í samræmi við nútíma stefnumótun.

Við í Hlutverki erum tilbúin til samstarfs við félagsmálanefnd eða einstaka nefndarmenn um ofangreint mál.

Virðingarfyllst,

**Kristján Valdimarsson, MPA
Formaður Hlutverks**

**ÖRVI
Kársnesbraut 110,
ÍS - 200 Kópavogur**

Yfirlýsing

frá Alþýðusambandi Íslands og Hlutverki – samtökum um vinnu og verkþjálfun

um kjör og réttindi fatlaðra starfsmanna á vinnustöðum fatlaðra

Alþýðusamband frjálsra verkalýðsfélaga (ICFTU) ákvað á heimsráðstefnu sinni í Miyazaki í Japan, dagana 5-10. desember 2004, að vinna að fullri samlögun fatlaðra „að samfélaginu og vinnustöðum með því að stuðla að menntun, starfsþjálfun og endurhæfingu, berjast gegn öllum tegundum mismununar, aðlögun vinnustaða og umhverfis og samvinnu við stjórnvöld og atvinnurekendur.“

Alþýðusamband Íslands (ASÍ) og Hlutverk - samtök um vinnu og verkþjálfun, sem eru heildarsamtök vinnu- og hæfingarstaða fatlaðra, deila þessu viðhorfi og hafa átt samvinnu vegna réttarstöðu fatlaðra starfsmanna á vinnustöðum fatlaðra. Í niðurstöðum könnunar sem ASÍ og Hlutverk gerðu fyrir skömmu kemur fram, að á meirihluta vinnustaða fatlaðra njóta starfsmenn lágmarksréttinda skv. kjarasamningum og að þar eru laun greidd í hlutfalli við umsamda kaup-taxta miðað við metna vinnugetu starfsmanna.

Samtökin eru sammála um að það sé mannréttindamál að allir sem geta og vilja vinna eigi kost á atvinnu. Tryggja þarf að í samfélaginu séu til staðar úrræði fyrir þá sem þurfa stuðning við að komast í atvinnu og til að halda henni til frambúðar.

Samtökin telja mikilvægt að íslenskt samfélag geri sér grein fyrir þeim verðmætum sem fólgin eru í virkri þátttöku fatlaðra í atvinnulífinu. Fjöldi fatlaðra starfar á almennum vinnumarkaði, nýtur sömu kjara og annað launafólk og á aðild að verkalýðsfélögum og stofnunum þeirra, þ.m.t. lífeyrissjóðum. Verkefni sambandsaðila Hlutverks er að þjálfa fólk til starfa á almennum vinnumarkaði og veita þeim atvinnu sem ekki eiga þess kost að starfa á almennum vinnumarkaði, eða eiga ekki afturkvæmt þangað.

Samtökin skora jafnframt á íslensk stjórnvöld að hrinda í framkvæmd tilskipunum Evrópusambandsins um bann við mismunun á vinnumarkaði hér á landi.

Alþýðusamband Íslands og Hlutverk eru sammála um að stuðla að því, að á öllum vinnustöðum fatlaðra séu réttindi skv. kjarasamningum virt. Meðal þessara réttinda eru:

- Að gerðir séu skriflegir ráðningar- og/eða þjónustusamningar við fatlaða starfsmenn
- Að vinnugeta fatlaðra starfsmanna sé metin á hlutlægan og samræmdan hátt og laun skv. kjarasamningum greidd eftir því.
- Að réttur sé til sumarorlofs á launum
- Að greiddar séu desember- og orlofsuppbætur í sama hlutfalli og laun
- Að yfirvinnuálag sé greitt þegar yfirvinna er unnin að loknum dagvinnutíma
- Að réttur til greiðslu launa í forföllum vegna veikinda og slysa sem ekki er tengd fötlun viðkomandi sé virtur
- Að allir fatlaðir starfsmenn njóti slysatryggingar eins og annað starfsfólk við störf sín, á leið til og frá vinnu og í frítíma
- Að fatlaðir starfsmenn njóti samningsbundins uppsagnarfrests frá störfum
- Að fatlaðir starfsmenn eigi aðild að viðeigandi stéttarfélagum og sjóðum á grundvelli gildandi kjarasamninga og laga

Samtökin beina því jafnframt til allra sem ekki hafa nú þegar í gildi samninga um kjör sem samræmast ofanrituðu, að gera nauðsynlegar breytingar og hrinda þeim í framkvæmd eigi síðar en 1. september 2006.

Rangárþingi 4. maí 2006

f.h. Alþýðusambands Íslands

F.h. Hlutverks –
Samtaka um vinnu og verkþjálfun

H L U T V E R K

Samtök um vinnu- og verkþjálfun

Hlutverk - Samtök um vinnu- og verkþjálfun héldu haustfund sinn í Reykjavík 18. nóvember 2005.

Á fundinum kynntu Sigurjón Örn Þórsson, aðstoðarmaður félagsmálaráðherra og Gissur Pétursson, forstjóri Vinnumálastofnunar nefndarálit um atvinnuleysistryggingar og vinnumarkaðsaðgerðir. Einnig var gerð grein fyrir kynningarfundum félagsmálaráðuneytisins um stefnumótun í málefnum fatlaðra fyrir árabilið 2006 – 2015. Skýrt var frá grundvelli stefnumótunarinnar, vinnubrögðum og helstu áherslupunktum.

Á fundinum var síðan fjallað um þetta efni í umræðuhópum og niðurstöður kynntar og ræddar á sameiginlegum fundi.

Á fundinum var samþykkt að koma afstöðu, ábendingum og athugasemdum samtakanna á framfæri við félagsmálaráðuneytið og Vinnumálastofnun.

Hópurinn telur að hér sé á ferðinni mjög málefnalega unnar og merkilegar skýrslur, sem byggðar eru á alþjóðlegum mannréttindaviðhorfum, lögum og reglum. Markmiðin eru háleit og tekið er heilstætt á hinum ýmsu þörfum fatlaðra í öllum málaflokkum. Ef öll þau markmið sem sett eru fram komast til framkvæmda þá er það álit Hlutverks að hér sé tvímælalaust um að ræða risastórt stökk fram á við í nánast öllum þáttum sem varða málefni fatlaðs fólks.

“Main Stream” hugmyndafræði hefur skilað sér inn í þessar tillögur á öllum sviðum. Grundvöllurinn er mannréttindi, jafnræði og að allir eigi að sitja við sama borð óháð félagslegri stöðu eða fötlun. Við fögnum nýju tungutaki og þeirri stefnu sem þarna birtist. Nú er mikilvægt að aðgerðir og framkvæmd verði í samræmi við þessa stefnumótun. Hlutverk telur að væntanlegar breytingar á lögnum mjög góðar en leggur á það áherslu að öll atvinnumál allra fatlaðra einstaklinga fari undir Vinnumálastofnun.

HLUTVERK

Samtök um vinnu- og verkþjálfun

Við minnum á að enn hefur ekki verið skilgreint til fullustu hvað teljist til atvinnu og hvað ekki.

Einnig verður að skýra hvað átt er við þegar rætt er um launaða vinnu. Er einungis átt við full óskert markaðslaun eða eru frávik viðurkennd t.d. samkvæmt mati á vinnugetu.

- Hlutverk telur það skipta meginmáli að inn á Vinnumálastofnun verði ráðið starfsfólk með hugmyndafræðina, þekkingu og reynslu á atvinnumálum fatlaðra í farteskinu. Einnig teljum við mikilvægt að kalla til samráðs um útfærslu og skipulagningu fólks sem starfar í málaflokknum og er með fingur á púlsinum í þessum málum.
- Hlutverk fagnar því að sú stefnumótun sem fram kemur taki mið af þörfum allara fatlaðra einstaklinga og annarra sem höllum fæti standa hvað varðar að fá og halda atvinnu.
- Hlutverk tekur heilshugar undir það markmið að þjónustan og þær leiðir sem farnar eru séu einstaklingsmiðaðar og sniðnar að þörfum og vali hvers einstaklings.
- Hlutverk gerir sér grein fyrir að enn þarf að vinna að nánari skilgreiningum og útfærslum. Einnig eru ýmiss álitamál sem taka þarf afstöðu til. Þar má nefna stöðu einstaklinga í hæfingu. Hvar fellur þessi starfsemi að kerfinu og hver eru réttindi þessa hóps hvað varðar laun.
- Hlutverk leggur áherslu á rétt allra fatlaðra einstaklinga til að eiga þess kost að reyna sig með stuðningi á almennum vinnumarkaði. Við leggjum einnig áherslu á rétt einstaklingsins til að velja annarskonar atvinnu ef hann treystir sér ekki til áframhaldandi starfa eða ef hann svo kýs. Sérhæfðir vinnustaðir fyrir fatlað fólk þurfa að vera til

HLUTVERK

Samtök um vinnu- og verkþjálfun

- staðar fyrir þá sem þar vilja vinna og þá sem ekki ráða við þær kröfur sem gerðar eru á almennum vinnumarkaði. Þessir vinnustaðir gegna einnig miklu hlutverki þegar kemur að því að meta vinnugetu og veita almenna starfsþjálfun.
- Hlutverk leggur á það mikla áherslu að innan málaflokksins starfi vel menntað og þjálfað starfsfólk. Mikilvægt er að tryggt verði að launakjörum þessa starfsfólks verði breytt á þann veg að störfin verði eftirsóknarverð fyrir þennan hóp.
- Hlutverk ítrekar fyrri samþyktir samtakanna um nauðsyn þess að endurskoða samspil launa og bóta. Bótakerfið má ekki vera þannig að það virki vinnuleytandi.
- Hlutverk ítrekar að það vantar fleiri starfsþjálfunarstaði þar sem hægt er að kanna starfsgetu fólks áður en það fer út á almennan vinnumarkað og veita markvissa þjálfun. Slík starfsemi eykur líkur fatlaðra einstaklinga til að fá atvinnu og halda henni til frambúðar.
- Hlutverk er eindregið þeirrar skoðunar að við megum til með að vinna úr og nýta þá hugmyndavinnu sem hér (sbr. skýrslur) hefur verið unnin og við lýsum okkur reiðubúin til að fylgja þessum hugmyndum eftir til framkvæmda. Einnig eru samtökin tilbúin til að styðja og taka þátt í því ferli sem nú tekur við.
- Hlutverk er þeirrar skoðunar að nú sé lag til breytinga sem muni skila miklu þegar fram líða stundir
- Hlutverk hvetur til þess að viðtækt samráð um framhaldið verði haft við fatlaða og hagsmunasamtök þeirra. Stuðningur þessara aðila er grundvöllur þess hvernig til tekst að hrinda góðum tillögum og framsækinni stefnumótun í framkvæmd.

HLUTVERK

Samtök um vinnu- og verkþjálfun

- Að lokum leggur Hlutverk á það höfuðáherslu að skapa þarf víðtæka þverpóltíska samstöðu um þessa stefnumótun og tillögur. Þar þurfa öll svið þjóðlífsins að axla ábyrgð og vinna saman að sameiginlegu markmiði sem er réttur allra til vinnu, einum sameiginlegum vinnumarkaði og einu þjóðfélagi fyrir alla.

Þetta tilkynnist hér með fyrir hönd Hlutverks – Samtaka um vinnu- og verkþjálfun með ósk um gott samstarf að frekari útfærslu og framkvæmd þeirra framsæknu og jákvæðu tillagan sem settar hafa verið fram í stefnumóun um málefni fatlaðra og nýskipan hvað varðar vinnumarkaðsaðgerðir.

*

Virðingarfyllst,

Kristján Valdimarsson
formaður Hlutverks